

неканонічний канон:

Коли міркуєш про канон української літератури, в пам'яті спливають лише кілька прізвищ зі шкільної програми — Шевченко, Франко, Нечуй-Левицький. Хоча насправді цей перелік значно більший та різноманітніший.

Перед вами серія «Неканонічний канон», за допомогою якої ми хочемо поговорити про всіх тих, кого ми не знали, чиї тексти ми читали, не розуміючи контексту тогочасної реальності. Перед вами серія, покликана перевідкрити знайомих незнайомих. У ній ви знайдете цілий спектр українських авторів та їхніх творів — від Підмогильного і Багряного до Хвильового та Йогансена, від вишуканого інтелектуального роману до динамічного пригодницького, від новаторської урбаністичної прози до психологічних текстів.

Кожен текст супроводжується ключами для прочитання від українських літературознавців. Вони розкажуть, на що варто звернути увагу, і допоможуть подивитися на тексти українських класиків по-новому.

● **МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ.** Повість про санаторійну зону. Сентиментальна історія. Я (Романтика)

віхблa
Київ · 2022

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Зміст

- 7 • Ключ до розуміння тексту:
«На мінори розсипалась мряка...»
(Віра Агеєва)
- 23 • Повість про санаторійну зону
- 155 • Сентиментальна історія
- 225 • Я (Романтика)

КЛЮЧ ДО РОЗУМІННЯ ТЕКСТУ: *«На мінори розсипалась мряка...»*

Прикордонний Харків отримав столичний статус, бо переможна влада хотіла якнайшвидше маргіналізувати, віддати забуттю саму пам'ять про звичаї Української Народної Республіки. Але натомість на Слобожанщині постав блискучий феномен культурного ренесансу, виявилось, що вона не втратила переємність спогаду про Квітку-Основ'яненка й Гулака-Артемівського, романтиків і Сковороду. Палкі дискусії представників різноманітних художніх угруповань, стилів, шкіл, маніфести, журнали, книжки, експериментальні театральні вистави визначили атмосферу культурного життя золотих двадцятих. І в цій неймовірній харківській плеяді зірка Миколи Хвильового горіла таки найяскравіше.

Він починав як поет-авангардист, вражав безоглядною сміливістю ризикованих образів, епатував і водночас причаровував дивовижними візіями майбутнього «електричного віку». А після виходу на самому початку 1923 року прозової збірки «Сині етюди», що називається, прокинувся знаменитим. Його читали, про нього сперечалися критики, і чи не водномить дебютант став метром, якого наслідували молодші автори.

Хвильовий проголошував себе невиправним романтиком, але романтизм цей

швидше трагічний, свідомий краху ідеалів і якихось темних глибин та проваль людського розпачу й безвиході.

Микола Хвильовий якраз і пише про крах романтичної світобудови, про зіткнення «блакитної казки», «легко-синьої далі» із життєвим брудом і ницістю. Досвід його покоління — це досвід поразки національної держави. Вони втратили суверенітет політичний, але вибороли культурний — і впродовж двадцятих років змогли дати високі зразки мистецького модернізму. До обстоювання цього суверенітету Хвильовий долучився як один з лідерів, ініціювавши знамениту літературну дискусію середини десятиліття й обґрунтувавши в серії памфлетів європейські орієнтації вітчизняної культури потребу її незалеження від впливів Москви-метрополії, проголосивши месіанізм України як держави-фронтиру, порубіжжя Європи.

А в прозі: і в «Синіх етюдах», і в наступній збірці «Осінь» — був радше літописцем травматичного досвіду, аналітиком безґрунтянства, реєстратором хворого суспільства. Мрія про революцію, яка утвердить блакитну казку, обернулася торжеством «непереможеного хама». Зображуючи хвору, звихнену воєнну й революційну реальність, зрозпачено фіксує розпад усіх зв'язків, утрату сенсів, фатальну богопокинутість своїх заблуканих сучасників, Микола Хвильовий наголошує кризу маскулінної утопії, крах ціннісної ієрархії, заснованої на праві сильного.

«Повість про санаторійну зону» скомпонована як щоденник, написаний жінкою. «Сентиментальна історія» — це монолог головної героїні.